

# Spis treści

## TOM 1

**RADOSŁAW MARKOWSKI**

Przedmowa do wydania polskiego 13

**RUSSELL J. DALTON, HANS-DIETER KLINGEMANN**

Wstęp 29

---

### Część I WPROWADZENIE

---

**RUSSELL J. DALTON, HANS-DIETER KLINGEMANN**

Obywatele a zachowania polityczne 33

1. Masowe systemy przekonań a komunikacja 34
  2. Modernizacja i demokratyzacja 38
  3. Debaty na temat zachowań politycznych 42
  4. Partycypacja polityczna 47
  5. Czy opinia publiczna ma znaczenie? 51
  6. Zmieniające się społeczeństwo: wnioski 53
- Bibliografia 57

---

### Część II ZBIOROWE SYSTEMY PRZEKONAŃ I KOMUNIKACJA

---

**M. KENT JENNINGS**

Socjalizacja polityczna 65

1. Utrata dzieciństwa 66
2. Wpływ wydarzeń historycznych 67
3. Odrodzenie zainteresowania dynamiką socjalizacji 70

## 6 Spis treści

|                                           |    |
|-------------------------------------------|----|
| 4. Nowe zainteresowanie wpływem kontekstu | 73 |
| 5. Nowe spojrzenie na rolę rodziny        | 78 |
| 6. Zaniechane alternatywy i nowe szanse   | 80 |
| Bibliografia                              | 81 |

### JAMES H. KUKLINSKI, BUDDY PEYTON

|                                                               |    |
|---------------------------------------------------------------|----|
| Systemy przekonań a procesy podejmowania decyzji politycznych | 85 |
|---------------------------------------------------------------|----|

|                                              |     |
|----------------------------------------------|-----|
| 1. Narracja pierwotna                        | 87  |
| 2. Wersja pesymistyczna                      | 90  |
| 3. Wersja skrajnie pesymistyczna             | 93  |
| 4. Wersja optymistyczna                      | 96  |
| 5. Czy literatura padła ofiarą schizofrenii? | 100 |
| 6. Uwagi końcowe                             | 108 |
| Bibliografia                                 | 109 |

### MARK PEFFLEY, ROBERT ROHRSCHEIDER

|                                                      |     |
|------------------------------------------------------|-----|
| Przekonania elit a teoria elitaryzmu demokratycznego | 112 |
|------------------------------------------------------|-----|

|                                           |     |
|-------------------------------------------|-----|
| 1. Trwale źródła przekonań elit           | 114 |
| 2. Badania nad tolerancją polityczną      | 116 |
| 3. Postawy elit w sferach innych wartości | 123 |
| 4. Strategiczne źródła przekonań elit     | 126 |
| 5. Wnioski                                | 127 |
| Bibliografia                              | 130 |

### DIANA C. MUTZ

|                                |     |
|--------------------------------|-----|
| Psychologia polityczna a wybór | 132 |
|--------------------------------|-----|

|                                                             |     |
|-------------------------------------------------------------|-----|
| 1. Rola emocji w wyborze politycznym                        | 133 |
| 2. Psychologia tendencyjnego przetwarzania                  | 140 |
| 3. Wychodząc poza autorelację: nowe źródła teorii i dowodów | 148 |
| 4. Informacja jako złoty standard                           | 152 |
| Bibliografia                                                | 154 |

### HOLLI A. SEMETKO

|                        |     |
|------------------------|-----|
| Komunikacja polityczna | 157 |
|------------------------|-----|

|                                                                                |     |
|--------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1. Opinia publiczna, postawy polityczne oraz konteksty komunikacji politycznej | 159 |
| 2. Metody oraz kontekst konwergencji nowych mediów                             | 160 |
| 3. Badania ankietowe, eksperymenty, technologia oraz internet                  | 165 |
| 4. Główne pojęcia w badaniach nad komunikacją polityczną                       | 168 |
| 5. Komunikacja polityczna w związku z systemami medialnymi i politycznymi      | 172 |
| 6. Wnioski                                                                     | 176 |
| Bibliografia                                                                   | 177 |

**PHILIP E. CONVERSE**

Podejścia do masowych systemów przekonań i komunikacji 183

1. Systemy przekonań a postawy polityczne 183
2. Komunikacja polityczna 193
3. Wnioski 197
- Bibliografia 202

**Część III****MODERNIZACJA A ZMIANA SPOŁECZNA****DIETER FUCHS**

Paradygmat kultury politycznej 205

1. Paradygmatyczne sedno kultury politycznej 206
2. Zawartość kultury politycznej 208
3. Przywiązanie do demokracji 212
4. Kultura polityczna oraz wspólnota polityczna 214
5. Problem agregacji 218
6. Kwestia przyczynowości 221
7. Podsumowanie i perspektywy 225
- Bibliografia 228

**CHRISTIAN WELZEL**

Nowoczesność jednostki 233

1. Skala nowoczesności jednostki 233
2. Nowoczesność jednostki a kultura obywatelska 234
3. Dwa warianty nowoczesności: demokratyczna i totalitarna 236
4. Osobowość demokratyczna a otwartość umysłu 237
5. Otwartość umysłu a siła osobowości 239
6. Uniwersalność orientacji psychologicznych 240
7. Teorie nowoczesnej zmiany wartości 241
8. Stała istotność orientacji ekonomicznych 243
9. Raczej wartości liberalne niż postmaterialne 245
10. Bezpieczeństwo ekonomiczne a autonomia jednostki 246
11. Preindustrialne społeczeństwa właścicieli i bogate społeczeństwa eksporterów ropy 249
12. Zmiana wartości pod wpływem zmian pokoleniowych i okresowych fluktuacji 250
13. Dwa zestawy wartości nowoczesnych: wartości racjonalne i wartości emancypacyjne 253
14. Wartości racjonalne: nowoczesne, ale nie demokratyczne 254
15. Wartości emancypacyjne: nowoczesne i demokratyczne 254
16. Wnioski 255
- Bibliografia 256



## 8 Spis treści

### PETER MAIR

#### Orientacje lewicowe i prawicowe 258

1. Akceptowalność lewicy i prawicy 261
2. Referenty lewicy i prawicy 265
3. Zacieranie granicy między lewicą i prawicą 269
4. Trwałość lewicy i prawicy 273
5. Wnioski 276
- Bibliografia 277

### RONALD INGLEHART

#### Wartości postmaterialne oraz przejście od wartości związanych z przetrwaniem do wartości związanych z wyrażaniem własnego „ja” 280

1. Kontrowersje związane z tezą o zmianie wartości 287
2. Wartości postmaterialne: pojedynczy składnik szerszego wymiaru zmiany kulturowej 289
3. Międzypokoleniowa zmiana wartości w społeczeństwach zaawansowanych ekonomicznie i o niskich dochodach 293
4. Zmieniające się relacje wyborcy-partie 294
5. Wnioski 299
- Bibliografia 300

### DOH CHULL SHIN

#### Demokratyzacja: perspektywy obywateli globu 302

1. Pojęcie demokratyzacji 304
2. Demokratyzacja instytucjonalna 305
3. Zwykli obywatele jako czynnik demokratyzujący 311
4. Demokratyzacja kulturowa 313
5. Popyt obywateli a podaż instytucjonalna 322
6. Podsumowanie i wnioski 327
- Bibliografia 327

### RICHARD ROSE

#### Badania zachowań politycznych w czasie i przestrzeni 332

1. Kiedy: czas ma znaczenie 334
2. Gdzie: zmiana miejsca kwestionuje założenia 339
3. Co badać: dane wejściowe, dane wyjściowe czy wartości? 344
4. Ponowne włączenie społeczeństw 350
- Bibliografia 353

# Część IV WARTOŚCI POLITYCZNE

## **LOEK HALMAN**

|                                                     |     |
|-----------------------------------------------------|-----|
| Wartości polityczne                                 | 359 |
| 1. Czym są wartości, a czym są wartości polityczne? | 364 |
| 2. Stare i nowe?                                    | 366 |
| 3. Stare wartości polityczne?                       | 367 |
| 4. Nowe wartości polityczne?                        | 369 |
| 5. Modernizacja a zmiany wartości politycznych      | 371 |
| 6. Krytyczni i niezadowoleni obywatele              | 374 |
| 7. Wnioski                                          | 376 |
| Bibliografia                                        | 379 |

## **JAMES L. GIBSON**

|                                                                    |     |
|--------------------------------------------------------------------|-----|
| Nietolerancja polityczna w kontekście teorii demokracji            | 382 |
| 1. Rola tolerancji w teorii demokracji                             | 383 |
| 2. Co sprawia, że niektórzy obywatele są tolerancyjni, a inni nie? | 393 |
| 3. Jakie są skutki masowej nietolerancji politycznej?              | 398 |
| 4. Uwagi końcowe                                                   | 400 |
| Bibliografia                                                       | 402 |

## **KENNETH NEWTON**

|                                                            |     |
|------------------------------------------------------------|-----|
| Zaufanie społeczne i polityczne                            | 406 |
| 1. Definiowanie i mierzenie zaufania oraz rodzaje zaufania | 407 |
| 2. Teorie zaufania społecznego                             | 413 |
| 3. Wnioski                                                 | 424 |
| Bibliografia                                               | 426 |

## **STEFFAN KUMLIN**

|                                                                                        |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Państwo opiekuńcze: wartości, preferencje strategii decyzyjnych i ocena działania      | 432 |
| 1. Postawy wobec państwa opiekuńczego jako ogólne wartości polityczne                  | 434 |
| 2. Postawy wobec państwa opiekuńczego jako konkretne preferencje strategii decyzyjnych | 435 |
| 3. Postawy wobec państwa opiekuńczego jako ocena działania                             | 437 |
| 4. Tematy wyjaśniające: czas i kontekst                                                | 439 |
| 5. Klasa społeczna                                                                     | 440 |
| 6. Własny interes                                                                      | 443 |
| 7. Sprawiedliwość społeczna                                                            | 446 |
| 8. Informacje zwrotne w zakresie decyzji politycznych                                  | 450 |
| 9. Prognozy: trzy propozycje dalszych badań                                            | 453 |
| Bibliografia                                                                           | 456 |

## 10 Spis treści

### JAN W. VAN DETH

Normy obywatelstwa 460

1. Obywatelstwo 461
2. Normy obywatelstwa 466
3. Wnioski 477
- Bibliografia 478

### JACQUES THOMASSEN

Wartości demokratyczne 481

1. Poparcie dla demokracji 483
2. Demokracja: co to znaczy? 485
3. Dwie koncepcje demokracji 486
4. Wolność 489
5. Równość 492
6. Dwie koncepcje demokracji? 496
7. Podsumowanie 498
- Bibliografia 499

Indeks nazwisk 502



## TOM 2

## Część V

## NOWE WĄTKI PROBLEMATYKI ZACHOWAŃ POLITYCZNYCH

PAUL M. SNIDERMAN, MATTHEW S. LEVENDUSKY

Instytucjonalna teoria wyborów politycznych 15

ODDBJØRN KNUTSEN

Spadek znaczenia klasy społecznej? 42

YILMAZ ESMER, THORLEIF PETTERSSON

Wpływ religii i religijności na zachowania wyborcze 74

MICHAEL S. LEWIS-BECK, MARY STEGMAIER

Modele głosowania ekonomicznego 103

KEVIN DEEGAN-KRAUSE

Nowe wymiary rozłamu politycznego 130

SÖREN HOLMBERG

Nowe spojrzenie na identyfikację partyjną 156

IAN MCALLISTER

Personalizacja polityki 173

CHRISTOPHER J. ANDERSON

Wzajemne oddziaływanie struktur i zachowań wyborczych 195

ANTHONY HEATH

Perspektywy badań zachowań wyborczych 222

## Część VI

## PARTYCYPACJA POLITYCZNA

ANDRÉ BLAIS

Frekwencja wyborcza 237

SUSAN E. SCARROW

Aktywność polityczna i członkostwo partyjne 257

DIETLIND STOLLE

Kapitał społeczny 281

## 12 Spis treści

**EDMUND WNUK-LIPIŃSKI**

Spółeczeństwo obywatelskie a demokratyzacja 306

**RUUD KOOPMANS**

Ruchy społeczne 329

**DIETER RUCHT**

Rosnące znaczenie polityki protestu 349

**MAX KAASE**

Perspektywy badań partycypacji politycznej 370

---

### Część VII

#### CZY OPINIA PUBLICZNA JEST ZNACZĄCA?

---

**CHRISTOPHER WLEZIEN, STUART N. SOROKA**

Związki między opinią publiczną a polityką 391

**JEAN BLONDEL, FERDINAND MÜLLER-ROMMEL**

Elity polityczne 415

**BERNHARD WEßELS**

Reprezentacja polityczna i demokracja 435

**JAMES STIMSON**

Spojrzenie na reprezentację: zadawanie właściwych pytań i otrzymywanie właściwych odpowiedzi 457

---

### Część VIII

#### METODOLOGIA PORÓWNAWCZYCH BADAŃ NAD ZACHOWANIAM POLITYCZNYMI

---

**MIKI CAUL KITTILSON**

Źródła w badaniach porównawczych zachowań politycznych 477

**JOHN CURTICE**

Porównawcze sondaże opinii publicznej 510

**URSULA HOFFMANN-LANGE**

Metody badania elit 527

Indeks nazwisk 549



Praca przygotowana przez wyjątkowy zespół autorski pod przewodnictwem uznanych autorytetów, profesorów Russella J. Daltona i Hansa-Dietera Klingemanna. Pełny przegląd wiedzy najbardziej dynamicznie rozwijającej się dyscypliny w naukach politycznych. Obejmuje tematykę zachowań wyborczych, kampanii politycznych, wpływu opinii publicznej, partycypacji politycznej, modernizacji i zmian społecznej, edukacji politycznej i wartości politycznych oraz zagadnienia metodologiczne.

„W niewielu dziedzinach politologia poczyniła przez ostatnie dwa pokolenia większy postęp niż w zakresie badań zachowań politycznych. Od czasów Arystotelesa do lat 50. XX w. opis i wyjaśnienie rozumienia opinii publicznej były oparte na subiektywnych domniemaniach «ekspertów». Badania nad tym, w co obywatele wierzą, dlaczego postępują tak, a nie inaczej, powody, dla których głosują na określone partie, pozostawały poza zasięgiem studiów naukowych. Pojawienie się systematycznych, przeprowadzanych w naukowy sposób badań opinii publicznej raptownie zmieniło naszą wiedzę o przeciętnym obywatelu. Współczesna polityka opiera się na tych zmianach”.

Z tekstu

„Europa Środkowo-Wschodnia była i jest fascynującym przedmiotem badań. Dla politologa zmiana systemowa, modernizacja, przekształcenia instytucjonalne okazały się ożywczymi, ale i fascynującymi zagadnieniami. Z drugiej strony, sympatia dla Polski i tej części Europy wielokrotnie wyrażana przez Prof. Klingemanna, sprawiła, iż tak dużą część publikacji zajmuje problematyka środkowoeuropejska. Warto spojrzeć na nasze problemy z zewnątrz, tak jak je opisują politologowie zachodni. To bardzo pouczająca lektura”.

Z recenzji dr. hab. Tomasza Żyro

Autorzy tekstów: Philip E. Converse, Russell J. Dalton, Jan W. van Deth, Dieter Fuchs, James L. Gibson, Loek Halman, Ronald Inglehart, M. Kent Jennings, Hans-Dieter Klingemann, James H. Kuklinski, Staffan Kumlin, Peter Mair, Diana C. Mutz, Kenneth Newton, Mark Peffley, Buddy Peyton, Robert Rohrschneider, Richard Rose, Holli A. Semetko, Doh Chull Shin, Christian Welzel, Jacques Thomassen.